

150 aastat unustust

REIN VEIDEMANN

Elmisel nädalal tähistas Estonia Selts suurejoonelise kontsertaktusega oma 150. sünnipäeva. Kaasatud oli kogu ooperi- ja balletitrupp, parimad solistid, koor, orkester. Neeme Järvi juhatas maailmaklassikat, Eri Klas Raimond Kulli «Kodumaad», mida saalitäis rahvas inustunult kaasa laulis.

Hingevärinal kuulasin Eino Tambergi kantaati Ellen Niidu sõnadele «Vivat Estonia». Eesti heliloomingu varasalve esindasid Evald Aava, Juhan Aaviku, Artur Lemba, Gustav Ernesaksa teosed. Seltsi esimees Arne Mikk pidas liigutava kõne, lõpetades Anna Haava sõnadega «Meie ei taha olla, ei ole / vaikiv, ununev lehekülj / aegade raamatus.» Ei olegi. Täna Estonia toetub traditsioonile, mis ei luba ühelgi teatris ja kontserdisaalis sündival teosel mõõdulati alla jääda. Ajalugu kohustab, sümbolväärtusega maja kohustab.

Paraku ei päästa kiirtoidu ja pealiskaudsuse režiimil ning uuslapselikult igaveses olevikus (laenan selle määratluse oktoobrikuu Loomingus ilmunud Mihkel Muti märkmetest neoinfantiilsuse kohta) kulgeval ajastul unustusest kunstilooja(te) suurus ja teose iseväärtus. Kui nad ei saa avalikuks sündmuseks, kui nad ei ringle ühiskondlikus teadvuses, siis orvastub tõsisemgi ettevõtmine.

Sada viiskümmend aastat Estonia Selt-

si, aga ka Vanemuise Seltsi ei äratanud avaliku huvi. Või täpsemalt öeldes, neid tähtpäevi ei tõstetud avalikkuse fookusesse, ehkki Estonias toimunu väärinuks teleülekanne. Meedia jaoks (Postimees välja arvatud) otsekui ei olekski neil olnud tähendust, mida saanuks kontsentriselt laiendada meenutuste, mälestuste, aga ka tulevikunägemustega.

Mis oluks, kui valitsus oleks just täna-vu algatanud uue Estonia, Eesti esimese ooperi- ja balletiteatri rajamise? Jõudnud pealinna-ga kokkuleppele teatri asukohas, töötanud välja arhitektuurivõistluse tingimused ning kuulutanud ka selle välja. Kutsunud Estonia Seltsi kaaskorraldama üldrahvalikku osatähtede müüki, nii nagu see leidis aset praeguse Estonia maja ehituseks vajaliku kapitali kogumiseks. Mis siis oluks? Siis oluks see, et Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks olekski meie kõik, riik ja kogu rahvas, teinud endale suurima mõeldava kingituse – uue Estonia.

Aga seda ei juhtunud. Vabariigi president saatis küll läkituse, aktusel osales president Arnold Rüütel, ent tema oli ka ainus riigi esindusisik, kes oma kohalolekuga sünnipäevapidu austas. Võib-olla juhtub ime, et Estonia praegune juht Aivar Mäe, Ehitaja-Mäe, nagu teda hellitavalt kutsutakse, suudab välja mängida vähemalt selle, et uus Estonia saab vabariigi aastapäevaks nurgakivi. Aga sündmus oleks seegi, kui Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, mille eelkäijaks samuti võib Estonia Seltsi pidada, saaks kätte oma saali.

Kellele ja kuidas küll selgeks teha, et kui me oma kultuurilugu ei aktualiseeri ning oma tänaste tegudega ei rikasta, siis peame arvestama võimalusega, et juba põlvkond hiljem oleme ise unustatud lehekülj aegade raamatus.

PÄEVA KOMM

President Rüütel oli ainus riigi esindusisik, kes oma kohalolekuga Estonia sünnipäevapidu austas.

